

**OPETUSMINISTERIÖN JA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON VÄLINEN TULOSSOPIMUS
KAUDELLE 2007-2009 JA VOIMAVARAT VUODELLE 2008**

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

VAIKUTTAUVUUS JA LAADUNHALLINTA

Yliopistojen toiminnan tavoitteita ohjaavat yliopistolaki, valtioneuvoston hyväksymä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma sekä valtioneuvoston periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän kehittämisestä.

Yliopistojen tavoitteena on tutkimuksen, tutkijankoulutuksen, opetuksen ja taiteellisen toiminnan korkea laatu, jota tuetaan vahvistuvalla kansainvälisellä yhteistyöllä ja laatu järjestelmien kehittämisellä. Yliopistot vahvistavat toiminnallaan yhteiskunnan kestävästä taloudellisesta ja kulttuurista kehityksestä, hyvinvointia sekä kansainvälistä kilpailukykyä.

Yliopistot uudistavat toimintojaan ja rakenteitaan tavoitteiden saavuttamiseksi ja tuottavuuden lisäämiseksi.

Yliopiston painoaloja ovat: 1) luonnontieteet, 2) ihmistieteet, 3) liikunta ja terveys sekä 4) opettajankoulutus. Rakenteellisella kehittämisellä edistetään yliopiston profiloitumista.

Tutkimus, tutkijankoulutus ja taiteellinen toiminta

Yliopistojen tieteellisessä tutkimuksessa ja taiteellisessa toiminnassa korostetaan laatua, kansainvälistymistä ja vaikuttavuutta. Tavoitteena on parantaa tutkimuksen johtamista ja organisointia sekä lisätä yliopistojen kansainvälistä tutkimusrahoitusta ja osallistumista kansainvälisiin tutkimushankkeisiin.

Yliopistot toteuttavat osaltaan opetusministeriön toimenpideohjelman tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämiseksi vuosille 2007-2011.

Tieteellisten ja taiteellisten jatko-opintojen ensisijainen tavoite on tohtorintutkinto. Yliopistot tehostavat tutkijankoulutusta siten, että väittelijöiden keski-ikä (mediaani) laskee 32 vuoteen sopimuskauden loppuun mennessä.

Tutkijakoulutuksen laatua, kansainvälistymistä, opiskelijavalintaa ja ohjausjärjestelyjä tehostetaan. Yliopistot vahvistavat tutkijanuran edellytyksiä ja tohtoreiden työelämävalmiuksia. Tutkijakouluihin rekrytoidaan aktiivisesti ulkomaisia opiskelijoita ja tutkijoita. Tavoitteena on, että vuonna 2009 tutkijakoulujen opiskelijoista 15 % on ulkomaalaisia.

Yliopistossa laaditaan yliopisto-, tiedekunta- ja laitoskohtaiset tutkimusstrategiat. Tohtorikoulutettavat valitaan laitosten tutkimusstrategiassa määritellyille painopistealueille. Metodikoulutuksen tarjontaa yhtenäistetään.

Tutkimuksen kokonaisarvioinnin pohjalta kehitetään yliopistoa profiloivia korkealaatuisia tutkimuskeskittymiä, joilla on mahdollisuuksia menestyä kansainvälisesti ja joista voi muodostua yliopistoon uusia huipputason osaamiskeskittymiä.

Peruskoulutus

Opetuksen laatua ja opintojen suunnittelu-, ohjaus- ja seurantajärjestelmiä kehitetään niin, että opintojen läpäisy tehostuu ja tutkintojen suorittamisajat lyhenevät. Yliopistot huolehtivat tutkinnonuudistuksen laadukkaasta toteuttamisesta. Opiskelija- ja työelämäpalautejärjestelmiä kehitetään. Tutkinnonuudistuksen toteutus arvioidaan valtakunnallisesti vuonna 2010.

Yliopistot kehittävät opiskelijavalintoja siten, että tulossopimuskauden loppuun mennessä vähintään 50 prosenttia uusista opiskelijoista on samana vuonna tai edellisenä syksynä toisen asteen koulutuksen päättäneitä. Valintayksikköjen määrää vähennetään ja valinnoissa hyödynnetään entistä laajemmin lukion päättötodistusta ja ylioppilastutkintoa. Yliopistot osallistuvat valtakunnallisen yhteishakujärjestelmän kehittämiseen ja valmistautuvat järjestelmän käyttöönottoon lukuvuoden 2008 - 2009 opiskelijavalinnoissa.

Yliopisto tarjoaa liiketoimintaosaamisen ja yrittäjyysopintojen opiskelumahdollisuuden kaikille opiskelijoilleen.

Kaksiportaista tutkintorakennetta hyödynnetään rakenteellisessa kehittämisessä muun muassa kandidaattivaiheen koulutusta yhtenäistämällä. Opettajankoulutukseen kehitetään uusia toimintamalleja.

Kansainvälistyminen

Yliopistot tiivistävät ja lisäävät kansainvälistä yhteistyötä, liikkuvuutta ja verkostoitumista. Tavoitteena on, että suomalaiset yliopistot ovat kilpailukykyisiä yhteistyökumppaneita erityisesti Euroopan korkeakoulutus- ja tutkimusalueella. Yliopistot lisäävät yhteistyötä Venäjän kanssa ja vahvistavat suomalaista Venäjän-asiantuntemusta. Yliopistot osallistuvat valtakunnallisen Aasia-ohjelman toteuttamiseen. Yliopistot osallistuvat Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Yliopistot lisäävät englanninkielistä koulutustarjontaa erityisesti vahvuusaloillaan ja kiinnittävät erityistä huomiota opetukseen ja opetusmenetelmien laatuun. Ulkomaisia tutkinto-opiskelijoita rekrytoidaan pääasiassa maisteritason opintoihin sekä jatkokoulutukseen. Opintojen ohjausta kehitetään ulkomaisten opiskelijoiden erityistarpeet huomioon ottaen. Suomen/ruotsin kielen ja suomalaisen kulttuurin opetusta ulkomaisille tutkinto-opiskelijoille lisätään.

Yliopistot lisäävät kansainvälistä koulutustarjontaansa ottaen huomioon Unescon ja OECD:n hyväksymät suuntaviivat. Yliopistot kehittävät maisteri- ja tohtoritasolle yhteistutkinto-ohjelmia korkealaatuisten ulkomaisten yliopistojen kanssa.

Yliopistot kehittävät ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden rekrytointipolitiikkaa ja yhdenmukaistavat valintakäytäntöjä. Opetusministeriö selvittää yhdessä yliopistojen kanssa mahdollisuudet yliopistojen väliseen yhteistyöhön ulkomaisten opiskelijoiden valintakäytäntöjen keventämiseksi.

Yliopisto kehittää kansainvälistä yhteistyötä erityisesti laadukkaiden partneriyliopistojen kanssa.

Yliopisto rekrytoi aktiivisesti ulkomaisia huippututkijoita. Professorin virat ja tutkijatohtoripaikat julistetaan pääsääntöisesti myös ulkomaiseen hakuun. Professorin virkojen täytössä painotetaan ulkomaisten asiantuntijoiden käyttöä ja hakijoiden kansainvälistä kokemusta.

Yliopiston tavoitteena on sisällyttää kaikilla aloilla ulkomaisen opiskelu- tai työharjoittelujakso tai kansainvälisten valmiuksien opinnot opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Yliopisto lisää kansainvälistä kesä- ja talvikoulutoimintaa yhteistyössä partneriyliopistojen kanssa.

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus

Yliopistot vahvistavat yhteyksiään elinkeino- ja työelämään. Yliopistot tehostavat tutkimustulosten ja osaamisen liiketoiminnallista ja yhteiskunnallista hyödyntämistä sekä innovaatiopalveluja. Yliopistot vahvistavat yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen edellytyksiä.

Yliopistot verkostoituvat alueiden keskeisten toimijoiden kanssa. Yliopistojen aluetoiminnot kootaan riittävän laajoiksi kokonaisuuksiksi siten, että ne saavuttavat toiminnassaan korkean laadun ja vaikuttavuuden. Alueellisessa toiminnassa toteutetaan yhteisrahoitteista toimintamallia. Yliopistot selkeyttävät yhteistyötään ja työnjakoaan ammattikorkeakoulujen kanssa alueen tarpeet huomioon ottaen.

Yliopistot laativat elinikäisen oppimisen strategian ottaen huomioon tutkintokoulutuksen, avoimen yliopisto-opetuksen ja täydennyskoulutuksen tarjoamat mahdollisuudet. Avoimen yliopisto-opetuksen ja täydennyskoulutuksen laatua ja vaikuttavuutta parannetaan toimintamallia uudistamalla, laatuja järjestelmää kehittämällä ja kokoamalla yhteen alueellista tarjontaa. Yliopistot lisäävät työelämässä olevien mahdollisuuksia suorittaa alempaan korkeakoulututkintoon kuuluvia opintoja.

Yliopisto kehittää tutkimuslähtöistä yritystoimintaa, välittäjäorganisaatioyhteistyötä sekä teknologian kaupallistamisverkostoa hyödyntäen mm. OECD:n aluevaikuttavuustutkimuksen tuloksia ja muuta aluetta koskevaa strategiatyötä.

Yliopiston alueellisina kehittämiskohteina ovat Keski-Suomi, Keski-Pohjanmaa ja Kainuu. Yliopistolla on Kokkolan yliopistokeskuksen koordinaatiovastuu. Toimintaa yliopistokeskuksissa tehostetaan keskittämällä voimavaroja projektiluontoiseen elinikäiseen koulutukseen ja paikallista yrittäjyyttä tukevaan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Aikuis-koulutuksen koulutustarjontaa suunnataan yliopiston profiiliin ja painoalojen mukaisesti.

Harjoittelukoulut

Harjoittelukoulut huolehtivat opetuksensa ja ohjatun harjoittelun korkeasta tasosta läheisessä vuorovaikutuksessa yliopiston kanssa. Opettajankoulutuksen määrällisten muutosten vaikutukset harjoittelutarpeeseen ja koulujen toiminnan laajuuteen arvioidaan. Yliopistot ja harjoittelukoulut varautuvat toiminnan volyymin muutoksiin. Harjoittelukoulut kehittävät monipuolista ohjattua harjoittelua yhteistyössä harjoittelukoulujen sijaintikuntien koulutoimen ja muiden alan toimijoiden kanssa.

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Yliopistot kehittävät työyhteisöään siten, että niiden kilpailukyky työnantajina, henkilöstön työkyky ja -tyytyväisyys ovat hyvällä tasolla. Yliopistot tehostavat johtamista ja hallintoa. Yliopistot tukevat henkilöstön urakehitystä ja opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelukykyä kehittämistä. Tavoitteena on pysyväisluontoisten tehtävien hoitaminen vakinaisissa palvelussuhteissa. Tutkimukseen ja ammattiin liittyviin eettisiin kysymyksiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Yliopistot edistävät tasa-arvoisen työ- ja tiedeyhteisön kehittymistä. Yliopistojen henkilöstöpolitiikan arvioinnin ja seurannan mahdollistamiseksi tilinpäätöksiin sisällytetään henkilöstötilinpäätös tai tätä vastaavat henkisten voimavarojen hallinnan tiedot.

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopistot kehittävät toiminnallista tehokkuutta ja rakenteita vapauttaen voimavaroja yliopistojen ydintehtävien hoitamiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään painoalojen vahvistamiseen, kansainvälistymiseen, uusien kasvualojen ja huippututkimuksen kehittämiseen.

Yliopistot kehittävät toimintaansa ja rakenteitaan ottaen huomioon opetusministeriön 8.3.2006 esittämät linjaukset korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteista. Vuoteen 2011 mennessä tuottavuusohjelman tavoitteena on yliopistoissa 1000 (harjoittelukouluissa 81) henkilötyövuoden väheneminen ja lisäksi yliopistoissa vastaavan suuruinen uudelleen kohdennus. Lähtökohtana henkilöstöjärjestelyille on yliopistojen rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelmat, joissa esitetyt hankkeet ministeriö osin tukee hankerahoituksella. Pääosa järjestelyistä tapahtuu yliopiston omin voimavaroin.

Yliopistot laajentavat toimintansa rahoitus pohjaa hankkimalla suoran budjettirahoituksen lisäksi täydentävää rahoitusta. Täydentävän rahoituksen tulee tukea yliopistojen perustehtäviä ja niihin liittyviä tavoitteita. Yliopistojen kustannuslaskentaa kehitetään siten, että se mahdollistaa kokonaiskustannusmallin toteuttamisen.

Yliopisto yksinkertaistaa laitosrakennetta, hallintoa ja tukipalveluita.

Yliopiston varsinaista budjettirahoitusta täydentävän rahoituksen osuus on vähintään 36 prosenttia yliopiston kokonaisrahoituksesta.

Yliopiston liiketaloudellisen toiminnan tulotavoite vuonna 2008 on 13 500 000 € ja kannattavuustavoite 500 000 € (3,7 % tuloista). Yhteistoimintatutkimuksen tulotavoite on 40 000 000 €. Lahjoitusten arvioitu määrä on 700 000 € ja sponsoritulojen 25 000 €.

Harjoittelukoulujen nettoutettavia tuloja arvioidaan vuonna 2008 kertyvän 20 000 euroa, josta 12 000 € liiketaloudellisesta toiminnasta ja 8 000 € yhteisrahoitteisesta toiminnasta.

Yliopisto varautuu rakenteellisen kehittämisen toimenpiteissään valtioneuvoston 25.5.2007 tekemän kehyspääatöksen mukaiseen määrärahakehitykseen uudistaen rakenteitaan siten, että se samalla toteuttaa tuottavuusohjelman tavoitteita.

Yliopisto uudistaa ja tehostaa talous- ja henkilöstöhallinnon toimintojaan ja osallistuu osana yliopistojen rakenteellista kehittämistä yliopistojen palvelukeskuksen palvelutarjonnan suunnitteluun oman yliopiston käyttöön.

MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET

Alakohtaiset tavoitealueet

	Tohtorit	Ylemmät kk-tutk.	Joista aineenop.
Humanistinen koulutus	25	320	150
Kasvatustieteellinen koulutus	11	255	0
Liikuntatieteellinen koulutus	7	95	70
Yhteiskuntatieteellinen koulutus	10	110	0
Psykologian koulutus	7	60	0
Terveystieteiden koulutus	4	55	10
Kauppatieteellinen koulutus	13	190	0
Luonnontieteellinen koulutus	52	295	60
Yhteensä	129	1 380	290

Yliopistokohtaiset tavoitealueet

Alemmat korkeakoulututkinnot	770
Perustutkinto-opiskelijoiden kansainvälinen opiskelijavaihto, lähtevät	460
Perustutkinto-opiskelijoiden kansainvälinen opiskelijavaihto, saapuvat	400
Ulkomaalaiset perustutkinto-opiskelijat	350
Ulkomaalaiset jatkotutkinto-opiskelijat	100
Avoimessa yliopistossa opiskelevat (laskennalliset kokovuotiset opiskelijapaikat)	3 650
Avoimen yliopisto-opetuksen väylä	160
Harjoittelukoulujen ohjatun opetusharjoittelun määrä	9 198

VOIMAVARAT VUONNA 2008

Toimintamenot

Tulossopimuksen 2007 - 2009 tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2008 yliopiston toimintamenomomentille (momentti 29.50.01) esitetään:

	Vuosi 2006	Vuosi 2007	Vuosi 2008
Perusrahoitus	88 679 000 €	69 328 000 €	73 482 000 €
Hankerahoitus	7 475 000 €	6 655 000 €	8 087 000 €
Tuloksellisuusraha	2 720 000 €	27 515 000 €	27 087 000 €
Yhteensä	98 874 000 €	103 498 000 €	108 656 000 €
Edelliseltä vuodelta siirtyneet	23 262 000 €	21 487 000 €	0 €
Lisätalousarviot	718 000 €	586 000 €	0 €

Perusrahoitus

Opetusministeriön käyttöön on varattu 100 000 € Jyväskylän yliopiston yksin tai yhdessä muiden kanssa perustamien osakeyhtiöiden perustamisesta ja valtiolle kuuluvien osakkeiden merkitsemisestä, käynnistämisestä ja muista omistusjärjestelyistä aiheutuviin menoihin. Opetusministeriö päättää valtuuden käytöstä yliopiston hakemuksen pohjalta. Määrärahaa voi opetusministeriön luvalla käyttää myös jo toimivien yritysten osakkeiden merkitsemiseen.

Perusrahoitukseen sisältyy lisäksi 3 812 000 € uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja virka- ja työehtosopimuksesta seuraaviin palkankorotuksiin. Perusrahoitukseen sisältyy 1 433 000 € tutkijakoulujen palkkausmenoihin.

Hankerahoitus

Alueellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus 450 000 €

- 100 000 € IC -koulutuksen kehittäminen (200 000€ 2007)
- 200 000 € Kansalaistoiminnan yliopistollinen opetus ja tutkimus (2007-2009)
- 150 000 € Ohjausalan tutkimuksen ja koulutuksen kehittäminen (2007-2009)

Kansainvälistyminen 460 000 €

- 80 000 € Aasia -yhteistyön vahvistaminen (2008-2009)
- 150 000 € Developing an International Masters program and PhD -program in Educational Leadership (80 000€ 2007, 2008-2009)
- 80 000 € Kansainvälisen kehitystyön maisteriohjelma (2007-2009)
- 150 000 € Kansainvälisten maisteriohjelmien kehittäminen (2008-2009)

Laadunvarmistus 60 000 €

- 60 000 € Monialaisten yliopistojen yhteinen laadunkehittämisen jatkohanke (2007-2008)

Liiketoimintaosaaminen ja yrittäjyys 80 000 €

- 80 000 € Yrittäjäksi yliopistosta -yrittäjyyskoulutus (2007-2009)

Nano-ohjelma 1 500 000 €

- 1 500 000 € Jyväskylän yliopiston nanotiedekeskus NSC (2007-2009)

Opettajienkoulutus 3 137 000 €

- 120 000 € Aineenopettajien pätevöittäminen luokanopettajiksi (20 osallistujaa vuosittain) (95 000€ 2007, 2008-2009)
- 200 000 € Erityisopettajien lisäkoulutus (40-45 osallistujaa vuosittain) (120 000€ 2007, 2008-2009)
- 500 000 € Kielten aineenopettajien lisä- ja pätevöitämiskoulutus (30 osallistujaa lisäkoulutuksessa ja 25-30 osallistujaa pätevöitämiskoulutuksessa) (400 000€ 2007, 400 000€ 2009)
- 400 000 € Liikunnan aineenopettajakoulutuksen lisäkoulutus ja kelpoisuutta olevien liikunnanopettajien pätevöitämiskoulutus (yhteensä 20-25 opiskelijaa lisäkoulutuksessa ja 30-35 opiskelijaa pätevöitävässä koulutuksessa) (200 000€ 2007, 500 000€ 2009)
- 250 000 € Matemaattis-luonnontieteellisten aineiden opettajien muunto- ja pätevöitämiskoulutus (30-35 osallistujaa muuntokoulutuksessa ja 40-45 osallistujaa pätevöitämiskoulutuksessa) (220 000€ 2007, 2008-2009)
- 300 000 € Ohjausalan koulutuksen kehittäminen (2007-2009)
- 17 000 € Opettajankoulutukseen kuuluvan ohjatun harjoittelun kehittäminen ja toteuttaminen kenttäkouluissa
- 150 000 € Peruskoulun luokan- ja aineenopettajien muuntokoulutus musiikin aineenopettajiksi (2007-2009)
- 150 000 € Terveystiedon aineenopettajakoulutuksen vakinaistaminen (vuosittain 30-35 osallistujaa aineenopettajakelpoisuuden tuottaviin eri koulutuksiin) (2007-2009)
- 400 000 € Valtakunnallisen opettajankoulutuksen laajennusohjelman (2002-2006) liikunnan aineenopettajien lisäkoulutus- ja kelpoisuutta vailla olevien liikunnanopettajien pätevöitämiskoulutushankkeiden loppuunsaattaminen (750 000€ 2007, 100 000€ 2009)
- 650 000 € Viittomakielinen koulutus (2007-2009)

Opiskeluprosessien kehittäminen 500 000 €

- 50 000 € Opiskelijavalinnan kehittäminen (yhteishaku)
- 200 000 € Opiskelijavalintojen ja opiskeluprosessien tukemisen kansallinen kehittämishanke (2007-2009)
- 250 000 € W5W-2 opiskelijan polku akateemiseksi asiantuntijaksi Jyväskylän yliopistossa (2007-2009)

Rakenteellinen kehittäminen 1 460 000 €

- 300 000 € Huippututkimusedellytysten vahvistaminen (700 000€ 2009)
- 60 000 € Rakennuudistusta edistävän yliopistokoulutuksen toimintamallien kehittäminen avoimen yliopiston ja ainelaitosten yhteistyönä (2007-2009)
- 100 000 € Toimintaterapiakoulutuksen exit-ohjelma (2007-2009)
- 1 000 000 € Tutkimusprofiilin vahvistaminen

Tietoyhteiskunta 160 000 €

- 80 000 € Valtakunnallinen vesialan opetusverkostohanke (2007-2008)
- 80 000 € Verkko-oppimateriaalien oikeuksien hallinnan, jakelun ja löydettävyyden kehittäminen kansallisessa virtuaaliyliopistotoiminnassa (2007-2008)

Yliopistojen yhteishankkeet (ml. verkostot) 280 000 €

- 80 000 € Esteetön opiskelu korkea-asteen oppilaitoksissa ESOK (2007-2009)
- 200 000 € UniPID -kestävän kehityksen ja kehitystyön verkostoprojekti (2007-2009)

HARJOITTELUKOULUT

Tulossopimuksen 2007 - 2009 tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2008 harjoittelukoulun toimintamomentille (momentti 29.50.03) esitetään:

	Vuosi 2006	Vuosi 2007	Vuosi 2008
Perusrahoitus	8 855 000 €	8 908 000 €	9 346 000 €
Hankerahoitus	14 000 €	0 €	0 €
Tuloksellisuusraha	0 €	13 000 €	0 €
Yhteensä	8 869 000 €	8 921 000 €	9 346 000 €
Edelliseltä vuodelta siirtyneet	314 000 €	530 000 €	0 €
Lisätalousarviot	3 000 €	80 000 €	0 €

Perusrahoitus

Perusrahoitukseen sisältyy lisäyksenä 301 000 € uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja virka- ja työehtosopimuksesta seuraaviin palkankorotuksiin.

TULOSSOPIMUKSEN SEURANTA JA RAPORTOINTI

Tässä sopimuksessa asetettujen tavoitteiden ja sopimuksen muuta toteutumista arvioidaan vuosittain tulosneuvottelujen yhteydessä. Sovittu rakenteellisen kehittämisen hankerahoitus arvioidaan uudelleen, mikäli hankkeet eivät etene suunnitellulla tavalla. Rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuushankkeiden toimenpiteitä, voimavarojen uudelleen kohdentamista ja henkilöstövaikutuksia seurataan vuosittaisen tilinpäätösraportoinnin yhteydessä. Opetusministeriö antaa tulosneuvottelujen suullisen palautteen lisäksi yliopistoille talousarvioasetuksen edellyttämän tilinpäätöskannanoton.

Yliopisto toimittaa annettuja määräaikoja noudattaen KOTA -tietokantaan pyydytiedot ja varautuu KOTA-tietokannan kehittämisen edellyttämiin muutoksiin omissa seuranta- ja raportointijärjestelmissään.

Allekirjoittajat

Sakari Karjalainen
Ylijohtaja

Aino Sallinen
Rehtori

Anita Lehtikoinen
Johtaja

Erkki Tuunanen
Hallintojohtaja

Liitteet:

Liite1. Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen rahoitus